

Jókai Mór Városi Könyvtár
2900 KOMÁROM Táncsics Mihály utca 10.
Telefon: 34/344-631
www.jmvg-komarom.hu

A Jókai Mór Városi Könyvtár **GYŰJTŐKÖRI SZABÁLYZATA**

Komárom, 2023. december 12.

Összeállította: Dudás Judit, könyvtárigazgató

Bevezetés:

A XXI. században a könyvtár a tudás, az emberi történelem és kultúraanúja, őrzője, kincsestára. A ma könyvtárának olyan közösségi helynek kell lennie. olyan szolgáltatásokat kellene kínálnia, amelyek továbbra is csábítják az embereket. A könyvtár az intellektuális interakció, az információcsere, közösségi élmények és társadalmi kapcsolatok helyszíne kell, hogy legyen. Meg kell felelnie a közösségi terekkel kapcsolatban támasztott követelményeknek: a nyitottság, az elérhetőség, a részvétel, a befogadás, a felelősség és a közösségi terek követelményeinek is, azaz: olyan semleges helynek kell lennie, ahol az emberek összejöhetnek és interakcióba kerülhetnek egymással.

A könyvtár gyűjteménye az intézmény szolgáltatásainak az alapja. Ezért annak meghatározása, hogy a könyvtár a megjelenő dokumentumok mely köréből gyűjti és fejleszt az állományát, csak a könyvtár által ellátott feladatok tükrében, valamint az intézmény társadalmi környezetének, székhelyének, vonzáskörzetének speciális tényezői alapján történhet. Az ellátandó feladatok meghatározása a könyvtár jellege és típusa szerint történik. Ez az alapja a beszerzendő és megőrzendő dokumentumok körének. A könyvtár jellegén és típusán túlmenően a település demográfiai, gazdasági és kulturális jellemzői egyaránt meghatározzák a gyűjtemény összetételét.

Gyűjtőköri szabályzatunk alapját ezeknek a tényezőknek a számbavétele jelenti.

1. A könyvtár típusa, nagysága, feladatköre:

A Jókai Mór Városi Könyvtár általános gyűjtőkörű nyilvános közkönyvtár, alapvető feladatait a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló, többször módosított 1997. évi CXL. Törvény (a továbbiakban: Tv.) határozza meg.

A Jókai Mór Városi Könyvtár további konkrét feladatait, szolgáltatásait az alábbi, a fenntartó által kibocsátott dokumentumok írják elő:

a) Alapító okirat. Száma: 22444/2/2020. Kiadási ideje: 2020. 11. 20.

b) Szervezeti és Működési Szabályzata

Ennek a TV. a 49. §-a sorolja fel a nyilvános könyvtár alapfunkcióit. A gyűjtőkörre az alábbiak vonatkoznak:

- Gyűjteményét folyamatosan fejleszti, megőrzi és rendelkezésre bocsátja.
- Tájékoztat a könyvtár és a nyilvános könyvtári rendszer dokumentumairól és szolgáltatásairól.
- Részt vesz a könyvtárközi kölcsönzésben.
- Gyűjtőköre kiterjed a magyar könyvkiadásra, annak minden ágára, de a szakkönyvekből elsősorban azokat válogatja ki, amelyek a tájékoztatáshoz szükségesek.

A törvény alapján a Jókai Mór Városi Könyvtár alapfunkcióját a következők szerint határozhatjuk meg:

Általános gyűjtőkörű, önkormányzat által fenntartott, középfokú ellátást biztosító B típusú könyvtárnak alapfeladata a Komárom városában és annak vonzáskörzetében élő lakosság egészét szolgáló lakóhelyi ellátás biztosítása. Rendelkezésre bocsátja mindazokat a könyveket, folyóiratokat, audiovizuális és elektronikus dokumentumokat (CD, CD-ROM, DVD) amelyek segítik:

- az önművelést, önképzést,
- a köz- és szakmai ügyekben való tájékozódást,
- az információszerzést,
- az alap, közép- és válogatva a felsőfokú tananyag kiegészítését, elmélyítését,
- a szabadidő hasznos eltöltését.

Fenti feladatait a felnőtt- és gyermekrészleg, az audiovizuális gyűjtemény, a helyismereti gyűjtemény működtetésével látja el.

2. A könyvtár társadalmi környezete:

Komárom 18 805 lakosú kisváros, három településrészből tevődik össze: Komárom, Szőny és Koppánymonostor. Domináns jellegét határvárosi fekvése, a gyógyvízre épülő idegenforgalom és a jól működő Ipari Park adja. Az ide települt multinacionális cégeken kívül jelentős a kis- és középvállalkozások jelenlét a szállodai- és vendéglátó ipari szolgáltatások és a kereskedelem területén, amelyek a lakosság nagy részének nyújtanak megélhetést.

A közművelődés színterei a Brigetio Öröksége Látogatóközpont, Monostori Erőd Nonprofit Kft., Generációk Háza – Komárom, Közösségi Ház, monostori Dózsa György Művelődési Ház, Szőnyi Petőfi Sándor Művelődési Ház, a Jókai Mozi. Az önkormányzat által biztosított közművelődési intézményeken és tevékenységeken túl hagyománya van a városban a lakosság önszerveződő közösségeinek, a civil szervezetek tevékenységének. A könyvtár velük is együttműködik.

A városban található tanítási intézményekkel is szoros kapcsolatban vagyunk. A csoportos foglalkozásokra, a könyvtárhasználati órákra, gyermekrendezvényekre, író-olvasó találkozókra rendszeresen látogatnak könyvtárunkba.

A határvárosi státuszból adódóan jelentős kapcsolatrendszer alakult ki Észak Komárommal és más felvidéki településekkel. A szlovákiai magyarok a városi könyvtár olvasói között is számottevő létszámmal jelennek meg. A Selye János Egyetem diákjai, tanárok, értelmiségiek is olvasói a könyvtárnak.

3. A gyűjtőkör kialakításánál figyelembe veendő tényezők:

A gyűjtemény kialakításának és fejlesztésének meghatározó forrása az Önkormányzat által a költségvetésben biztosított dokumentum beszerzési keret. Ehhez járulnak a Kulturális és Innovációs Minisztérium által finanszírozott könyvtári érdekeltségnövelő támogatás és felzárkóztató pályázatok, amelyek lehetőségét az önkormányzat évről-évre kihasználja. Számottevő forrást jelentenek a magánszemélyektől, intézményektől, alapítványoktól kapott ajándék kiadványok, azzal a kitételrel, hogy ezekből csak a könyvtár gyűjtőkörébe tartozókat ajánlott tartós állományba venni. A költségvetés tervezésekor és képviselő-testületi jóváhagyásakor törekedni kell a megfelelő keret biztosítására, hogy az alábbi tényezőket figyelembe vehessük:

- A településen a városi könyvtár az egyetlen nyilvános közkönyvtár, amelyben érvényesülnie kell az esélyegyenlőség elvének és az információkhoz való korlátlan hozzáférés biztosításának.
- A beszerzésnél figyelembe kell venni az iskolások, középiskolások és a főiskolán tanuló komáromi és Komárom környéki hallgatók igényeit.
- A határon túli magyar olvasók, mint használók elvárásait is teljesíteni kell, a könyvek és egyéb dokumentumok példányszámának meghatározásánál, figyelemmel a Selye egyetemen működő karokra és szakokra.
- A gazdasági struktúra átalakulása miatt sokan vesznek részt átképzésben, továbbképzésben.
- Az idegenforgalom következtében megnőtt az igény az üdülővendégek olvasmányokkal történő ellátása, idegen nyelvű könyvek, kétnyelvű könyvek beszerzésére.
- A számítástechnika, az informatika a gazdaság, a közigazgatás minden ágában teret nyert. A számítógépes információhordozók, elektronikus dokumentumok, adatbázisok a könyvtári tájékoztató és feldolgozó munka alapjául szolgálnak. A napi munka elengedhetetlen feltételei.
- Megnőtt az igény a könyveken túl a nem hagyományos könyvtári dokumentumok, hangoskönyvek iránt.
- A könyvtár két telephelyen szolgáltat (felnőtt részleg, gyermekkönyvtár), ezért az alapvető kézikönyvek, lexikonok és a többi dokumentum beszerzésénél erre tekintettel kell meghatározni a példányszámokat.

4. Részletes gyűjtési utasítás:

4.1. Általános elvek

4.11 A gyűjtés mélysége:

A Jókai Mór Városi könyvtár feladataiból adódóan általános gyűjtőkörű nyilvános könyvtár. Dokumentumait ennek megfelelően, a helyi igényekhez igazodva válogatja a hazai dokumentum kínálatból. Nem törekedhet minden területen teljességre, ezt az anyagi feltételek sem teszik lehetővé. Amennyiben a beszerzési keret megengedi minden szakterületről beszerezzük az alapszintű és középszintű könyveket, a felső szintű szakirodalmat azonban csak válogatva.

- Gyűjti a társadalomtudományi, a természettudományi, az alkalmazott tudományi és az egyes tudományágakra vonatkozó átfogó tudományos műveket, az ismeretterjesztő irodalmat, szépirodalmi, az ifjúsági- és gyermekkönyveket.
- Gyűjti a város jellegének, gazdasági termelési profiljának megfelelő gazdasági, műszaki szakirodalmat.
- Kiemelten gyűjti a pedagógia, a szociológia, az irodalom, a történelem és a művészetek irodalmát.
- Teljességgel gyűjti a helyismereti jellegű dokumentumokat.

4.12 Időhatárok:

Állománygyarapításunk elsősorban az újonnan megjelenő az Új Könyvek állománygyarapítási segédletben kéthetente ismertetett, korszer ismereteket tartalmazó könyvekre terjed ki. Egyéb dokumentumok tekintetében a kiadói ajánlatok, a Könyvtárellátó ajánlójegyzékei, az internetes portálok jelentik a gyarapítás forrásait. Ajándékként időhatártól függetlenül elfogadunk minden olyan könyvet, amely kultúrtörténeti vagy irodalmi értéket képvisel, és ma is hasznosítható tartalmi értéket képvisel, és ma is hasznosítható tartalmi vonatkozásokkal rendelkezik, amennyiben olvasói igény van rá és gyűjteményi értékkel bír.

4.13 Nyelvi keretek:

Állományunk legnagyobb részét magyar nyelvű dokumentumok alkotják. A világnyelvek tanulásához igyekszünk beszerezni az alap- és középszintű nyelvkönyveket, szótárakat, segédleteket. Ezeket a nagyszótárakat csak a kézikönyvtárakban helyezzük el. Szépirodalmi művekből idegen nyelvű részt alakítottunk ki nyelvek szerint. Itt helyeztük el a kétnyelvű könyveket is.

4.14 Kiadványtípusok:

A Jókai Mór Városi Könyvtár gyűjtőkörébe az alábbi dokumentumtípusok tartoznak:

- könyvek,
- folyóiratok,
- napi- és hetilapok,
- hanglemezek,
- CD-k,
- DVD-k,
- térképek,
- fényképek,
- kéziratok,
- fénymásolatok,
- plakátok,
- aprónyomtatványok (műsorfüzetek, meghívók, képeslapok stb.)
- iratok, önkormányzati jegyzőkönyvek.

4.15 Példányszám:

A két telephelyből adódóan egyes dokumentumokból többes példányokat szükséges beszerezni. Mindegyik részlegnek rendelkeznie kell az alapvető tájékoztatási segédletekkel (alapvető kézikönyvek, segédkönyvek, szótárak). A dokumentumok magas átlagára és nem utolsósorban a helyhiány miatt csak egy-egy példányban tudjuk megvásárolni a könyveket.

4.2. Külön gyűjtemények, elkülönített könyvtári egységek gyűjtőköri utasítása

4.21 Kézikönyvtár:

A kézikönyvtár állományát az általános tájékoztatás, tájékozódás követelményének megfelelően a magyar nyelven megjelent kézikönyvekkel, különféle tájékoztatási segédletekkel gyarapítjuk. Itt helyezzük el az általános- és szaklexikonokat, enciklopédiákat, a nagyobb értékű gazdagon illusztrált kiadványokat, képzőművészeti albumokat. Ide kerülnek a gyűjtőkörbe tartozó bibliográfiák, az egyes tudományágak legfontosabb monográfiái, kalauz jellegű szintézisek, történeti kronológiák és forráskiadványok, jogszabálygyűjtemények, nyelvi szótárak, térképek, az országokat bemutató útikönyvek.

4.22 Segédkönyvtár:

A könyvtári szakirodalom kerül ebbe az állományrészbe. A könyvtártudomány és a közművelődés alapvető kézikönyvei, módszertani kiadványok, könyvtári évkönyvek. Itt található a könyvtári munkaterületekkel foglalkozó elméleti és gyakorlati útmutatást adó könyvek, a könyvtári szabványok, raktározási és ETO táblázatok, bibliográfiák.

4.23 Periodika gyűjtemény:

Ide tartoznak a folyóiratok, a napi- és hetilapok. A napilapok közül a központi országos lapok válogatva, a megyei napi sajtó teljeskörűen. A hetilapok közül az országosan népszerűek erős válogatással, kiküszöbölve a szélsőségeket. A magazinok közül az olvasói érdeklődést tükröző népszerű ismeretterjesztő, szakmai és hobby magazinok erős válogatással. A folyóiratok közül a jelentősebb irodalmi, társadalomtudományi, művészeti és tudományos lapok tekintettel a városban és felsőoktatásban tanulókra. A komáromi sajtótermékeket teljeskörűen be kell szerezni és megőrizni a helyismereti gyűjteményben. A kistérségi és regionális lapokat lehetőség szerint válogatva. Az időszaki kiadványok többségét általában 1 – 5 éven belül selejtezzük. A gyűjteményi értékkel bírót hosszabb ideig őrizzük meg, tékázzuk, vagy köttetjük. Helyismereti gyűjteménybe tartozó periodika nem selejtezhető. A megőrzési időt a nyilvántartásban rögzíteni kell.

4.24 Audiovizuális gyűjtemény:

Ebben a gyűjteményben a hanglemezek, a CD-k, DVD-k találhatók. Videokazetták és DVD-k tekintetében a klasszikus alkotások és az olvasói igényt tükröző népszerű, de értékes művek beszerzésére hagyatkoztunk az anyagi lehetőségek függvényében. Ezeket a dokumentumokat olyan kiadóktól és terjesztőktől vásároltuk, akik jogdíjjal, kölcsönzési joggal, vetítési joggal forgalmazták.

4.25 Jókai- és helyismereti gyűjtemény:

A helyismereti gyűjtemény az állománygyarapítás kiemelt területe. Teljességre törekedve gyűjtünk minden dokumentumtípust. Célunk a helytörténeti anyag megőrzése, a kutatómunka támogatása, a lokálpatriotizmus kialakítása a város lakóiban, a helyi közigazgatási, gazdasági tevékenység és az oktatás támogatása. Ennek megfelelően teljességgel gyűjtünk minden olyan dokumentumot, amely Komárom város természeti környezetére, gazdasági és kulturális életére, földrajzára, társadalmi viszonyaira, történetére, hagyományaira, népszokásaira és egyéb emlékeire vonatkozik.

Gyűjtőkörünkbe tartoznak:

- Komáromban született és a város életében jelentős szerepet játszó személyek életével, munkásságával kapcsolatos kiadványok. A könyvtár névadójára, Jókai Móra vonatkozóan a gyűjtemény teljes körű.
- Helyi vonatkozású művek kéziratai, naplók, levelek, dolgozatok, amelyek nem leltári anyagok.
- Teljeskörűen beszerezzük a kiadás helyétől függetlenül azokat a nyomdatermékeket, amelyek a városra vonatkoznak, vagy a város nyomdáiban készültek.
- Válogatva gyűjtjük Komárom-Esztergom vármegye fontosabb helyismereti vonatkozású anyagait.
- Gyűjtjük a városról és környékéről készített képeket, képeslapokat, térképeket.
- Teljeskörűen gyűjtjük a helyi sajtó termékeit, valamint az országos periodikákban megjelenő komáromi vonatkozású cikkeket, híradásokat.

- A helyi közélet és kulturális élet dokumentumai. Önkormányzati jegyzőkönyvek, közlönyök, rendezési tervek, választási anyagok, plakátok, szórólapok, meghívók, műsorfüzetek.
- Teljességre törekedve archiváljuk az elektronikus formában megjelenő helyi vonatkozású anyagokat.

4.26 Gyermekrészleg:

A gyermekkönyvtár feladata a 14 éven aluli olvasók kiszolgálása, olvasóvá nevelésük segítése, az önálló ismeretszerzés lehetőségének megteremtése. Az iskolákkal való kapcsolat révén az iskolai oktató-nevelő munka támogatása, valamint az életkori sajátosságok figyelembevételével kell kialakítani a gyermekkönyvtár állományát. Elsőbbséget élveznek a magyar szépirodalom gyermekeknek szóló színvonalas alkotásai. Beszerezzük a gyermekkönyvtárosok munkáját segítő módszertani szakirodalmat és az ehhez kapcsolódó pedagógiai, pszichológiai, olvasáspszichológiai és foglalkozásmódszertani segédkönyveket.

5. Az állományból történő kivonás szempontjai:

Az állomány alakításának fontos része az állomány apasztása is. Az állományapasztásra, az állományból való törlésre vonatkozó jogi szabályozást a 3/1975. (VIII.17.) KM-PM rendelet határozza meg.

Erre a következő esetekben kerülhet sor:

- a rendszeres állománygondozás során tartalmilag elavultnak nyilvánított dokumentumok kivonása,
- az évek óta nem kölcsönzött könyvek kivonása,
- az elveszett többszöri felszólítás ellenére sem visszahozott könyvek kivonása, a sikertelen végrehajtási eljárás után,
- a megrongálódott dokumentumok selejtezése,
- folyóiratok esetében a megőrzési idő lejárta miatt kivonandó dokumentumok selejtezése,
- fölös példányok kivonása,
- a gyűjtőkörbe nem illő dokumentumok törlése.

Kivételek:

- helyismereti jellegű dokumentumok, kéziratok,
- az OSZK-nál bejelentett 1950 előtt kiadott könyvek, csak az OSZK engedélyével.

Az apasztást rendszeresen, évenként kell elvégezni. A selejtezési jegyzékek a törlés oka szerint és dokumentum típusonként készülnek. A jegyzéket az igazgató/helyettes írja alá.

Az állományellenőrzés során keletkezett, normán felüli leltárhiány csak a fenntartó engedélyével törölhető az állományból.

6. Az állomány védelme

A Jókai Mór Városi Könyvtár célja az intézményben olyan feltételeket biztosítani, amelyek lehetővé teszik, és elősegítik, a könyvtárban lévő dokumentumok hosszú távú használhatóságát és állapotuk megőrzését.

Az állományvédelemnek két fő területe van:

6. 1 Megelőző tevékenység

A megelőző tevékenység célja: a dokumentumok állapot romlásának megakadályozása vagy a romlás ütemének lassítása, valamint olyan biztonsági feltételek megteremtése, ami a dokumentumok eltűnését, elvesztését megakadályozza az állapotuktól függetlenül.

6. 2 Helyreállító tevékenység

A helyreállító – javító tevékenység feladata, hogy az elhasználódott, megrongálódott állapotú, feltétlen megőrzésre szánt dokumentumokat kijavítsa, restaurálja.

7. Záró rendelkezések

A könyvtári állomány bővítésére, a gyűjtemény fejlesztésére a szakmai területen dolgozó könyvtárosok (felnőtt- és gyermekkönyvtáros, olvasószolgálatos) tesznek javaslatot, és az intézmény igazgatója hagyja jóvá.

Komárom, 2023. 12. 12.

Dudás Judit

igazgató